

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

**Sessió solemne de jurament de la Constitució de
S. E. Josep-Lluís Serrano i Pentinat, copríncep episcopal d'Andorra**

Discurs del síndic general, Carles Ensenyat

Consell General, 26 de juny de 2025

Molt il·lustres, honorables i distingides autoritats,

Ciutadans i ciutadanes,

Excel·lència: Un dels vostres predecessors més il·lustres, el bisbe i copríncep Joan Benlloch i Vivó, va descriure Andorra com l'última filla de l'Imperi Carolingi. Així ho diu, des de fa més de cent anys, la lletra del nostre himne: “sols resto l'única filla / de l'imperi Carlemany”. Sabem -perquè els historiadors ens ho han explicat durant dècades- que aquesta descripció és més pròpia del mite que no pas del rigor històric. Però aquests dos versos de l'himne s'han d'entendre com el que són: una manera poètica de dir que Andorra i les seves institucions eren un vestigi medieval que havia sobreviscut al trànsit a l'Edat Moderna i a l'època contemporània.

Per posar-ho d'una manera menys poètica, però més acurada, podríem dir que Andorra és filla de les seves institucions; que és el fruit d'una estructura institucional concreta: **el coprincipat**; definit des de 1993 com a “coprincipat parlamentari”. És allò que els constitucionalistes anomenen “la forma de govern” d'un país.

No seré jo el primer a dir que a Andorra la forma de govern té un paper més fonamental, més essencial, que a d'altres països. És una veritat profunda que generacions i generacions d'andorrans han conegut o han intuït. El coprincipat parlamentari és més essencial a Andorra del que la monarquia o la república puguin ser en d'altres països.

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

Es podria argumentar, és clar, que no som tan diferents, que hi ha d'altres països que també són fills de les seves institucions. El Regne Unit, per exemple, que té la seva forma de govern indissociablement lligada al nom; fins al punt que no és conegut per un topònim, sinó pel fet de ser un regne unit. També Espanya -l'altra gran monarquia composta d'Europa- és filla d'una determinada evolució institucional. D'altra banda, França o Itàlia es van unir i unificar sota el ceptre d'una monarquia i avui tenen una forma de govern republicana; una forma de govern que en alguns casos té un pes cabdal en la vida política -i social- del país.

Però, malgrat tot, les andorranes i els andorrans intuïm que amb el coprincipat és diferent; que la seva influència sobre la realitat d'Andorra és més forta. I això és així perquè el coprincipat parlamentari és alguna cosa més que la forma de govern del nostre país. El coprincipat no només ens diu la forma com s'exerceix el poder, sinó que determina també la nostra raó de ser geopolítica, la nostra manera d'estar en el món: És la forma de govern del país, però és també una part fonamental de la forma del país. La monarquia o la república són conceptes polítics -molt importats i molt determinants-; però el coprincipat és un concepte geopolític. I per això és més essencial, perquè la política és -per naturalesa- més contingent i menys immutable que la geografia.

El coprincipat parlamentari d'Andorra està format de paraules fetes per les persones -les paraules de la Constitució i de les lleis-, però també està fet de valls, i de muntanyes, i de rius, i de boscos.

Si en el cas britànic que comentava abans les institucions s'han convertit en un topònim; en el nostre cas ha passat a la inversa: la geografia s'ha transformat en arquitectura institucional.

La sentència arbitral de 1278 -el que coneixem com a primer pariatge d'Andorra- és sovint vist com un dels elements fundacionals del país. Però cal tenir en compte que estava

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

precedit per un segle de conflictes i tensions entre l'Església d'Urgell i els vescomtes de Castellbò, primer, i els comtes de Foix, tot seguit.

Després del que l'historiador Carles Gascón ha anomenat el *segle de ferro* de la història andorrana, el pariatge podria semblar com una solució de compromís, provisional i feble. I, en canvi, ha funcionat i s'ha enfortit durant més de set segles. Perquè el coprincipat no és una mera construcció jurídicopolítica, sinó que està arrelat profundament en una realitat que ens transcendeix a tots.

Excel·lència,

Avui les andorranes i els andorrans us acompanyem en aquest acte solemne perquè som conscients d'aquesta transcendència. Avui serem testimonis del vostre jurament. Ja durant el segle XII, quan el comte Ermengol VI va vendre al bisbe Pere Berenguer els seus drets sobre les Valls, els representants dels andorrans van signar com a testimonis als documents que en donaven fe.

A vegades hem exagerat el pes que la casualitat i que els avatars de la història han tingut sobre l'evolució del nostre país. Com si la tenacitat i la constància dels andorrans no hagués tingut res -o molt poc- a veure en la preservació de les nostres institucions.

És innegable que en l'evolució de les nostres institucions col·lectives hi ha una part que escapa del nostre control. Com passa amb els moments més importants de la nostra existència individual, que també escapen de la nostra capacitat de control plena.

Però l'evolució de les institucions ha anat sempre acompanyada de la voluntat dels andorrans de preservar-les, de modernitzar-les i de fer-les útils. Des de temps

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

immemorials, passant per la Revolució Francesa fins a la Constitució de 1993, Andorra ha volgut avançar sempre amb els seus coprínceps.

Moltes generacions d'andorrans que ens han precedit molt probablement no tenien els coneixements de dret o de ciència política que tenen avui algunes de les persones que integren el Consell General; però tenien una intuïció molt clara, una visió molt precisa, d'allò que calia preservar i -per tant- d'allò que calia posar al dia.

Són les mateixes generacions d'andorrans que van saber dotar-se d'unes institucions d'autogovern -els Comuns, primer, i el Consell de la Terra, després- que no provenen de la concessió o d'un contracte social amb un senyor més poderós, sinó que són fruit de la capacitat de les persones d'organitzar-se per tractar i regular interessos compartits.

Els vells andorrans -potser no gaire versats en ciències socials- ja van superar el vell dilema del presoner i van demostrar que la vida en comunitat és alguna cosa més que un joc de suma zero. I en aquest procés d'autoorganització, el rol dels coprínceps -i, per proximitat, especialment el rol de la Mitra d'Urgell- va ser el de testimoniar i acompanyar. Com va fer el bisbe Francesc de Tovia el 1419 quan va elevar a la categoria d'oficial, allò que feia segles que era normal i habitual: que vint-i-quatre prohoms de les Valls es reunissin de manera periòdica per tractar afers d'interès general. Les vint-i-vuit persones que avui ocupem els escons del Consell General som hereves d'aquells vint-i-quatre.

Excel·lència,

Durant l'any en què heu exercit les funcions de bisbe coadjutor al costat del vostre predecessor i primer bisbe plenament constitucional, Joan Enric Vives, haureu pogut copsar -n'estic segur- l'alta estima que els ciutadans d'aquest país tenim per allò que ens

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

fa diferents. Avui n'acabo d'esmentar uns quants, d'aquests trets diferencials: La forma de govern d'Andorra és quelcom més que una forma de govern; les nostres institucions són fruit de la capacitat de les persones d'organitzar-se, de lluitar per reivindicar-se grans des de la petitesa; i podríem afegir que les nostres institucions són més el resultat d'un procés d'evolució que no pas de revolució.

A Andorra no hi ha un trencament entre l'etapa preconstitucional i l'etapa constitucional. Ni un trencament històric, ni molt menys un trencament social, ni tampoc un trencament institucional o conceptual. Sobre el paper potser sí: per a algú que llegeixi els pariatges i la Constitució de 1993 sense veure-hi més enllà de la literalitat, segur que sí. Però per a qui conegui la realitat, la història i l'esperit del poble andorrà, la continuïtat és innegable. Potser sense haver rebut la plenitud del reconeixement oficial, és cert, però el poble andorrà s'havia constituït en subjecte de drets i de deures, en actor polític i en dipositari de sobirania molt abans -segles abans- del 14 de març de 1993.

A Andorra, l'estabilitat i la continuïtat institucionals són valors inqüestionables. Com també hi ha hagut una continuïtat innegable en el servei que la Mitra d'Urgell ha prestat al país. Ja al segle XV, el bisbe Roderic de Borja va maldar per garantir l'accés dels andorrans a les fires i mercats de Catalunya durant l'anomenada Guerra Civil Catalana. Un cas encara més conegut -i probablement més transcendent- va ser el del bisbe Simeó de Guinda, que l'endemà de la Guerra de Successió espanyola va impedir que s'apliquessin a Andorra disposicions pròpies del Decret de Nova Planta. A mitjan segle XIX, el bisbe Josep Caixal va acompanyar els andorrans en el procés de la Nova Reforma.

I, d'aleshores ençà, els fruits del suport de la Mitra d'Urgell a Andorra han estat encara més significatius i visibles: Les escoles episcopals i l'obertura de carreteres a principis del segle XX; la defensa de la sobirania andorrana durant la Guerra Civil espanyola i la Segona Guerra Mundial per part dels coprínceps Justí Guitart i Ramón Iglésias; i el suport del

CONSELL GENERAL
PRINCIPAT D'ANDORRA

copríncep Joan Martí Alanís al llarg procés de reforma de les institucions que va culminar amb la Constitució de 1993.

Avui, Excel·lència, us enfileu a les espatlles d'aquests gegants. I, entre el vertigen de la història i el pes del sentit de la responsabilitat, us desitgem que sapigueu trobar la perspectiva i albirar nous horitzons per “arbitrar i moderar el funcionament dels poders públics i de les institucions” i per ser “símbol i garantia de la permanència i continuïtat d'Andorra, així com de la seva independència”.

En nom de la senyora subsíndica, del Consell General i en el meu propi, us desitgem tots els encerts.

Moltes gràcies i Visca Andorra!

Carles Ensenyat Reig
Síndic general